

Resultaten consultatie frequentie-uitgifte voor digitale omroep (voorheen T-DAB)

De concepten van de ‘Regeling aanvraagprocedure en veiling gebruiksrechten frequentieruimte voor digitale omroep’ (verder genoemd ‘de regeling’) en van de vergunningen ‘Vergunning 1 (kavel band III)’, ‘Vergunning 2 (regionaal kavel band III)’ en ‘Vergunning 3 (kavel L-band)’ (verder genoemd ‘de vergunningen’) zijn geconsulteerd van 8 februari tot en met 6 maart 2008. De wijziging van het Nationaal Frequentieplan heeft ter inzage gelegen van 8 februari 2008 tot en met 20 maart 2008. Er hebben in totaal 13 partijen op de consultatie gereageerd, waarvan één partij buiten de bovenstaande termijnen. Zorgvuldigheidshalve is wel gekeken in hoeverre de opmerkingen van deze partij al genoemd zijn in de reacties van andere partijen. Een aantal partijen heeft gereageerd als belangenvereniging namens meerdere partijen.

De reacties zijn hieronder op hoofdlijnen geanonimiseerd weergegeven. De reacties hebben aanleiding gegeven om het eerder geformuleerde beleid integraal op een aantal punten te herformuleren c.q. te wijzigen. Het is daarom dan ook niet altijd mogelijk om van elk specifiek onderwerp aan te geven of dit heeft geleid tot aanpassing van de regeling, de vergunningen of wijziging van het Nationaal Frequentieplan.

I: Consultatie van de regeling

Uitsluiting DVB-T vergunninghouder

De meeste reacties hebben betrekking op de gedeeltelijke uitsluiting van de DVB-T vergunninghouder (nu KPN). Meerdere partijen geven aan dat de DVB-T vergunninghouder uitgesloten zou moeten worden van alle kavels, in plaats van voor 2 kavels, zoals dat in de regeling is beschreven.

Verschillende partijen wijzen op het prijsopdrijvend effect dat de DVB-T vergunninghouder zou kunnen hebben bij deelname en meerdere partijen geven aan dat uitgesloten moet worden dat de DVB-T vergunninghouder via strategische partnerships alsnog zeggenschap heeft over meer vergunningen dan gewenst. Ook wordt de zorg geuit dat de DVB-T vergunninghouder, via de overname van een vergunninghouder na de veiling, alsnog de beschikking zou kunnen krijgen over meer vergunningen dan gewenst. Tot slot wordt opgemerkt dat de DVB-T vergunninghouder, indien er geen schaarste is, alsnog de beschikking kan krijgen over alle drie of twee van de drie vergunningen.

Naar aanleiding van deze reacties kan het volgende worden opgemerkt:

De breed gedeelde wens tot volledige uitsluiting van de DVB-T vergunninghouder is mede aanleiding geweest om OPTA te vragen om verduidelijking van haar eerder gegeven advies. In dit advies geven de OPTA/NMa aan dat, afhankelijk van het marktafbakeningsscenario wat zich gaat voordoen (smal dan wel breed), KPN gedeeltelijk dan wel volledig uitgesloten kan worden. OPTA/NMa geven echter ook aan dat zij niet met zekerheid kunnen concluderen welk scenario er zich gaat voordoen. Hierdoor kan niet met zekerheid worden gesteld dat een economische machtspositie / aanmerkelijke marktmacht ontstaat of dreigt te ontstaan indien KPN niet volledig van de verdeling wordt uitgesloten. (op grond van artikel 3.3, tiende lid Tw).

OPTA/NMa concluderen wel dat er buiten de DVB-T vergunninghouder in ieder geval één partij voldoende hoeveelheid spectrum voor mobiele televisie moet kunnen bemachtigen met het oog

op het waarborgen van infrastructuurconcurrentie op langere termijn. Om die reden zijn er twee kavels nodig voor nieuwkomers noodzakelijk. Op deze wijze is het mogelijk om een serieuze concurrent voor de DVB-T vergunninghouder in de markt te zetten. Door het reserveren van twee kavels wordt de mededinging bij het aanbieden van mobiele televisiediensten bevorderd en wordt rekening gehouden met mogelijke toekomstige marktontwikkelingen.

De vergunningen zijn weliswaar verhandelbaar, maar daarvoor is toestemming nodig van de Minister van Economische Zaken en die toestemming zal niet worden verleend als het verhandelen in strijd is met de doelstellingen van de veiling waarmee de vergunningen zijn verleend. Een van die doelstellingen is dat twee kavels die bestemd worden voor nieuwkomers, d.w.z. niet de DVB-T vergunninghouder. Indien een toestemming tot een overdracht van een vergunning aan de DVB-T vergunninghouder ertoe zou leiden dat deze vergunninghouder een vergunning verwerft, levert dit een met de regeling strijdige situatie op. Er kan dan een situatie ontstaan die grond biedt tot intrekking van de vergunning voor mobiele omroep.

Ten aanzien van de door partijen geuite zorg dat de DVB-T vergunninghouder via strategische partnerships alsnog zeggenschap krijgt over vergunningen voor mobiele omroep kan het volgende worden gezegd: het staat partijen vrij om afspraken te maken over bepaalde onderwerpen. De overheid kan daartegen slechts optreden als door die afspraken de daadwerkelijke mededinging wordt beperkt. Het verwerven van vergunningen door de DVB-T vergunninghouder na de verdeling door middel van een fusie kan op mededingingsaspecten getoetst worden.

Maximum aan te verwerven vergunningen

Bij de consultatie is gevraagd om reacties op het opnemen van een zogenoemde 'cap' in de regeling: een regel die bepaalt dat partijen maximaal twee vergunningen kunnen bemachtigen. Dat kan vanuit het oogpunt van het bevorderen van mededinging wenselijk zijn, bijvoorbeeld omdat daarmee de partijen die radio- of televisieprogramma's via deze infrastructuur willen verspreiden, tenminste de keuze hebben uit twee vergunninghouders. Meerdere marktpartijen hebben aangegeven dat een dergelijke cap belemmerend werkt voor de concurrentiepositie van nieuwkomers. Eén partij heeft aangegeven voorstander te zijn van een dergelijke 'cap'.

Bij gelijk bod in extra eindronde: loten

Partijen hebben aangegeven dat de regel dat 'bij een gelijk eindbod in de extra eindronde door middel van loting wordt bepaald wie de winnaar is van de vergunning' gewijzigd moet worden. Zij voeren aan dat de economische belangen die op het spel staan te groot zijn om door middel van loting te beslissen. Zij pleiten ervoor om de partijen die een gelijk hoogste bod hebben uitgebracht steeds opnieuw een nieuw bod te laten uitbrengen, net zolang tot één van die partijen een geldig hoogste bod heeft uitgebracht. De regeling is dienovereenkomstig aangepast.

Voorkeur uitspreken voor gewenste kavels

Verschillende partijen geven in hun reactie aan dat het wenselijk is als geïnteresseerde partijen in hun aanvraag ook een voorkeur voor kavels dienen aan te geven. Zo zou er een beter inzicht ontstaan in de vraag naar en dus de schaarste van ieder kavel. Dat principe is echter onnodig complicerend en strijdig met het uitgangspunt dat prijsvorming tijdens de veiling plaats zal vinden. De regeling wordt op dit punt niet gewijzigd.

Verder zijn er door partijen opmerkingen gemaakt over het ontbreken van een verwijzing naar de Stichting Aanpak Interferentie. De toelichting bij de vergunningen is hierop aangepast.

II: Consultatie van de vergunningen

Nabuurkanaalinterferentie op kavel 12C

Meerdere partijen hebben gereageerd op de regel, waarmee interferentie van kavel 12B op kavel 12C wordt voorkomen. Kavel 12C is in gebruik bij de Publieke Omroep. Een belangrijk argument voor het voorschrift zoals dat in de regeling is opgenomen, is dat aan de toekomstige vergunninghouder van kavel 12B geen opstelpunten worden voorgeschreven, terwijl de vergunning voor kavel 12C wél de opstelpunten voorschrijft. Daarmee heeft de vergunninghouder van 12B meer mogelijkheden om bij het ontwerpen en het implementeren van het netwerk interferentie te voorkomen en daarmee is het ook logisch om de vergunninghouder van 12B de verplichting op te leggen om de nabuurkanaalinterferentie te voorkomen. Deze verplichting vervalt na augustus 2010, omdat dan de vergunning voor kavel 12C afloopt en het voor de hand ligt dat daarna voor kavel 12C ook niet meer de opstelpunten worden voorgeschreven. De Vergunningen zijn op dit punt dan ook niet aangepast.

Spectrummasker en antennehoogte

Door verschillende partijen zijn vragen gesteld over het gebruik van het spectrummasker. Deze partijen pleiten voor het gebruik van spectrummasker 3 in plaats van 2. Voor deze vergunningverlening is de keuze gemaakt voor spectrummasker 2 omdat spectrummasker 3 alleen in die gevallen wordt toegepast waarbij het gebruik van frequentieblok 12D aan de orde is. Nederland heeft geen rechten verworven voor het gebruik van frequentieblok 12D en daarom is niet gekozen voor spectrummasker 3. De Vergunningen zijn hierop dan ook niet aangepast.

Verder wordt door verschillende partijen gevraagd om de hoogte van de antenne(s) en de plaats- en tijdwaarschijnlijkheid te vermelden. Deze staan echter vermeld in de volledige afspraken in Bijlage III van de vergunningen. De interferentieberekeningen worden uitgevoerd op een ontvangsthogte van 10 meter, 50% plaatswaarschijnlijkheid en 1% tijdwaarschijnlijkheid. De Vergunningen zijn hierop niet aangepast.

Ingebruiknameverplichting

Tot slot is de opmerking gemaakt dat de ingebruiknameverplichting meer gericht zou moeten zijn op commerciële exploitatie, dan op ingebruikname van een bepaald aantal opstelpunten. De in de Vergunningen geformuleerde ingebruiknameverplichting is tot stand gekomen na een afweging tussen enerzijds het belang van een snelle ingebruikname en het ontmoedigen van strategische verwerving van de frequentieruimte, maar anderzijds ook het feit dat het hier nieuwe frequentieruimte betreft, waarbij het nog niet duidelijk is waarvoor deze frequentieruimte winstgevend kan worden gebruikt. Deze afweging heeft zorgvuldig plaatsgevonden en de Vergunningen zijn dan ook niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

III: Consultatie van de NFP wijziging

Ruimte voor radio

Verschillende partijen hebben gereageerd op het voornemen om de bestemming van hoofdzakelijk radio naar hoofdzakelijk omroep te verruimen. Daarbij zijn zowel voor- als tegenstanders van de verruiming. Kavel 12C, dat reeds vergund is aan en in gebruik is door de landelijke Publieke Omroep, is niet bij de verruiming meegenomen.

Er is ook gereageerd op de verplichting om de Vergunningen deels voor radio te gebruiken. De reacties zijn verschillend: één partij geeft aan zich te kunnen vinden in deze verplichting, één partij stelt zich op het standpunt dat er geen verplichte radiodistributie via de nu uit te geven frequenties moet plaatsvinden.

Ten aanzien van de *hoeveelheid* ruimte die bij deze verdeling geormerkt wordt voor radio kan in algemene zin gesteld worden dat de partijen die reageren meer ruimte wensen voor hun eigen toepassingen, of dat nu radio is of mobiele televisietoepassingen.